

HET AMBT

DE SCHEPPINGSORDE VAN MAN EN VROUW

Man en vrouw zijn naar Gods bedoeling met de schepping ieder en tezamen beeld van God (Genesis 1 en 2). Daarin zijn zij één.

Tegelijk zijn zij onderscheiden: de man is het hoofd van de vrouw (Efeze 5) en de vrouw is hulp tegenover de man (Genesis 2).

Hulp tegenover de man betekent: hij vindt toevlucht bij haar, hij weet zich aan en voor haar "ver-antwoord-elijk"

VROUWEN IN HET OUDE TESTAMENT

Deze gezonde door God gewilde verhouding van man en vrouw is door de zonde ontwricht (Genesis 3).

Maar voor zover Israël naar de orde van Gods wet heeft geleefd, kon de Israëlitische vrouw van het O.T. te midden van de volkerenwereld gelden als een toonbeeld van genade en eer. De vrouw komt dan vooral als moeder in haar gezin tot glorie.

Een taak als leidinggevende in het geestelijke, maatschappelijke en politieke leven (profeet, priester of koning) wordt haar slechts bij uitzondering toegekend.

Over priesteressen in de eredienst lezen we in het geheel niet in het O.T.

Slechts bij hoge uitzondering lezen we van vrouwen die leiding geven aan het volksleven. Richteren 4 en 5 DEBORAH. De Heere gaat daar Zijn soevereine gang, ook als haast iedereen het laat afweten.

De koningin-moeder uit de tijd na Salomo laten we buiten beschouwing, zij speelden meestal geen beste rol.

In het O.T. doet de vrouw zeker mee in het regeren en beheren van het leven van alledag. zij doet dat evenwel in het afgemeen op een andere plaats. Heel bijzonder ook als moeder.

VROUWEN IN DE TIJD VAN JEZUS

In het N.T. kan de eenheid in verscheidenheid tussen man en vrouw in Christus weer tot haar bestemming en vervulling komen en komt de vrouw daardoor tot grotere vrijheid in Christus. Uit de manier waarop Jezus met vrouwen omgaat, blijkt hoezeer Hij haar een eervolle plaats toekent in Zijn Koninkrijk. Het zijn mannen, die door Jezus tot apostelen worden uitgekozen en uitgezonden. Maar vrouwen mogen getuigen van de Opstanding zijn.

VROUWEN IN DE NIEUWTESTAMENTISCHE GEMEENTEN

Galaten 3: 28 geeft aan dat de vloek van Genesis 3 is opgeheven in Christus. Man en vrouw worden beiden gedoopt in Christus. Beiden delen in Christus' gemeenschap van kruis en opstanding. Zij hebben op gelijke wijze deel aan de vruchten en gave(n) van de Heilige Geest. Dit is een prachtig eerherstel van de vrouw.

Vanuit Christus, de nieuwe mens, gaan man en vrouw dan ook weer het beeld van "in den beginen" vertonen. Wat dat inhoudt blijkt uit andere gedeelte van het N.T. De vele gaven en taken in de gemeenten van het N.T. zijn gelijk (I Corinthe 12, Efeze 4, Romeinen 12).

Er is geen onderscheiding tussen niet-ambtelijke charismatische en ambtelijke niet-charismatische diensten in de gemeente. Het ambt zelf is een charisma.

Wel treedt er een inhoudelijk onderscheiding op tussen de meer op de achtergrond blijvende en meer op de voorgrond tredende gaven en taken, zoals met name die van het leren, besturen en representeren. In Efeze 4:11 worden ze naar voren gehaald.

In de Pastorale brieven wordt dat nader toegesneden op de ouderlingen en tot op zekere hoogte ook op de diakenen (I Timotheus 3, I Timotheus 5, 2 Timotheus 2, Titus 1, I Petrus 5). Zij zijn geroepen om te functioneren als een profetische, priesterlijke en koninklijke representatie van de verhoogde Christus.

In het N.T. zijn geen duidelijke voorbeelden van vrouwelijke ouderlingen en diakenen.

Vrouwen in de eerste christengemeenten die hun huis opstelden voor de samenkomst der gemeente gaven waarschijnlijk ook als gastvrouw mede leiding aan zo'n huisgemeente. (Bijv. MARIA de moeder van Johannes Markus, Handelingen 12:12)

voorstandster (prostatis) Romeinen 16:2, patrones, iemand die leiding geeft, iemand die zorgt voor anderen, bijstand (FEBE) Voorstandsters gaven leiding in de gemeente in hun bemoeienissen om het heil der gelovigen, het betreft vertrouwensmensen. Het is een charismatische bediening die zowel in het ambt (I Timotheus 3:4 ouderlingen, I Timotheus 3:12 diakenen) als daarbuiten genoemd wordt. (Romeinen 12:8, I Corinthe 12:28, I Thessalonicenzen 5:12)

diaken (FEBE diaken van Kenchreën Romeinen 16:1). Dit woord kan het officiële kerkelijk ambt aanduiden in de zin van Handelingen 6 en I Timotheus 3:8v. Het kan ook meer algemeen gebruikt worden voor ieder die dient in de gemeente (Filippenzen 1:1 Mattheus 20:26 Romeinen 13:4 etc.)

profetes (VIER DOCHTERS VAN FILIPPUS Handelingen 21: 9). Je mag niet zomaar als Calvijn zeggen dat dit gebeurde buiten de samenkomst van de gemeente. Een vraag is of het optreden van de profeet Agabus aangeeft dat deze profetessen op zijn tijd ook terugtraden voor een mannelijke profeet? De profetessen kunnen een voorname rol gespeeld hebben in de gemeente, maar daarover wordt niet gesproken.

medewerkster (sunergos) Romeinen 16:3. (PRISCILLA, samen met Aquila). Het is niet duidelijk waaruit medewerken bestond. De uitdrukking wordt gebruikt voor: Aquila, Timotheus, Markus, Aristarchus, Demas, Epafroditus, en Justus. en voor vrouwen: PRISCA, EUODIA EN SYNTYCHE.

Het duidt geen officiële kerkelijk ambt aan.

arbeiders in de Heere (kopian) aanduideling van zendings- en gemeentewerk, een verzamelwoord. (MARIA Romeinen 16: 6 TRYFENA en TRYFOSA Romeinen 16:12 PERSIS Romeinen 16:12)

apostel Romeinen 12: 7 JUNIA. Een vrouwen naam. De aanduiding "vermaard onder de apostelen" betekent niet dat zijzelf apostel was, maar dat ze in die kring vermaard was.

medestrijders acitieve betrokkenheid bij de prediking van het Evangelie soms meeworstelen in het gebed (Romeinen 15:30) soms standvastig zijn in geloof (Filippenzen 1:27v)

(Filippenzen 4: 2v EUODIA en SYNTHYCHE).

Dat er in het N.T. zijn geen duidelijke voorbeelden van vrouwelijke ouderlingen en diakenen zijn is te begrijpen tegen de achtergrond van de door God gestelde man-vrouw verhouding. Paulus wijst (in de zgn. "zwijgtteksten") de vrouw haar plaats in de gemeente, opdat ze de in Christus geschonken vrijheid niet misbruikt door interrumperend en dominerend spreken in de gemeente (I Corinthe 14), en opdat ze niet zou leren en daardoor boven de man gaan staan (I Timotheus 2).

HET AMBT IN DE REFORMATORISCHE KERKEN

De ambtelijke vormgeving van bovenstaande is in de Nederlandse kerken van de Gereformeerde traditie met name een erfenis van Calvijn. Ambt is uitdrukking van de opdracht, die de ouderling en de diaken vervult, representatief, leidinggevend en tegelijk functioneel binnen het geheel van het gemeentelieven.

Het ambt is ten dienste van de mondigheid van de gemeente en het niet om de gemeente monddood te maken.

In de geschiedenis van de kerk is het ambt helaas geformaliseerd. Ambt en gemeente hebben elkaar te weinig bevrucht.

De gemeente delegeerde alles wat er aan gaven en taken van de Geest is aan de ambtsdragers.

Hierdoor bleven ook vrouwen in de gemeente ten achter bij wat zij bijbels gezien konden zijn.

(Efeze 4: 12v)

Bij Calvijn en in de Dordtse Kerkorde functioneerde het college van diakenen meer als een college dat de kerkeraad (c.g. het consistorie) assisteerde. In dit college geeft Calvijn de vrouw ook een plaats. Er zijn twee soorten diakenen: a. diakenen voor het besturen van de zaken der armen en b. diakenen voor de verzorging van armen en zieken. Bij het laatste denkt Calvijn dan ook aan vrouwen. Zo was er eenheid in verscheidenheid.

In de kerken van Gereformeerde origine in ons land is de diakenen meer en meer zonder enige differentiatie in het diakonale bezig zijn betrokken geraakt bij de leer- en regeertaken van de kerkeraad.

In de kerkorde van 1951 is in de N.H. Kerk de diaken ambtelijk helemaal gelijkgesteld met de ouderling. Daardoor was het niet meer mogelijk om binnen het college van diakenen onderscheid te maken tussen diakenen die bij het beleid betrokken waren en diakenen die mensen gingen helpen, zoals dat in de tijd van Calvijn mogelijk was.

CONCLUSIE

Nu de kerkorde dus predikanten, ouderlingen en diakenen op gelijke wijze representanten laat zijn van Christus en ze alle betrekt op regeren en leren van de gemeente, is op Bijbelse gronden niet mogelijk vrouwen een plaats in de kerkeraad te geven.

Tegelijk dringt dit alles er toe, alle gemeenteleden, en zeker

ook vrouwen met hun gaven in te schakelen in het geheel van de opbouw van de gemeente, in evangelisatie en in de dienstverlening.

Nu het binnen de huidige kerkorde niet mogelijk de eenheid in verscheidenheid van man en vrouw binnen de kerkeraad gestalte te geven, zal des te meer gestreefd moeten worden om die eenheid in verscheidende binnen het geheel van de gemeente gestalte te geven.

Op de gemeenteavond die 8 februari j.l. werd gehouden is gesproken over het ambt van ouderling en diaken. Er zijn een aantal vragen hierover gesteld, waarop de kerkeraad zich zou bezinnen. Hieronder volgt een antwoord op deze vragen, en de overwegingen die door de kerkeraad daarbij gemaakt zijn.

AMBTEN EN BEDIENINGEN

HET AMBT

Het woord "ambt" komt in het Nieuwe Testament niet voor. Er wordt wel gesproken over "dienst" (diakonia). De Heilige Geest geeft voor het vervullen van diensten veel verschillende gaven (charismata) aan gemeenteleden. Zij ontvangen deze gaven om ze te gebruiken voor de opbouw van de gemeente.

Het valt daarbij op dat sommige diensten in de gemeente wat meer op de voorgrond treden, zoals met name die van het leren, besturen en representeren (zie Efeze 4:11). In de Pastorale brieven wordt dat nader toegesproken op de ouderlingen en tot op zekere hoogte ook op de diakonen (1 Timotheus 3, 1 Timotheus 5, 2 Timotheus 2, Titus 1, 1 Petrus 5). Gemeenteleden met deze leidinggevende taken zijn geroepen om te functioneren als een profetische, priesterlijke en koninklijke representatie van de verhoogde Christus. Later ging men voor deze leidinggevende taken het woord "ambt" gebruiken, omdat het de betekenis heeft van: "bijzondere taak in opdracht van een hoger gezag". De kerk van Reformatie is gaan spreken van "het ambt van predikant", "het ambt van diaken" en "het ambt van ouderling".

MAN EN VROUW ONTVANGEN BEIDEN GAVEN.

In Galaten 3: 28 staat dat mannen en vrouwen beiden gedoopt worden in Christus.

Valen hebben uit deze tekst begrepen dat er in de gemeente geen verschil meer gemaakt mag worden tussen taken die mannen en taken die vrouwen uitvoeren. Maar dat staat er niet. Bedoeld is dat beiden delen in Christus' gemeenschap van kruis en opstanding. Zij hebben op gelijke wijze deel aan de vruchten en gave(n) van de Heilige Geest (1 Korinthe 12, Efeze 4, Romeinen 12).

Maar daarmee wordt niet elk onderscheid tussen man en vrouw uitgewist. In het Nieuwe Testament wordt duidelijk dat man en vrouw vanuit Christus het beeld van "in den beginne" gaan vertonen. Uit de manier waarop Jezus met vrouwen omgaat, blijkt hoezeer Hij haar een eervolle plaats toekent in Zijn Koninkrijk. De gezonde door God gewilde verhouding van man en vrouw vanuit de schepping was immers door de zonde ontwricht. Maar de vloek van Genesis 3 is opgeheven in Christus.

Hoe was het "in den beginne"? Man en vrouw zijn naar Gods bedoeling met de schepping ieder en tezamen beeld van God (Genesis 1 en 2). Daarin zijn zij één. Tegelijk zijn zij onderscheiden: de man is het hoofd van de vrouw (Efeze 5) en de vrouw is hulp tegenover de man (Genesis 2).

Man en vrouw zijn dus voor Christus gelijk in waarde en delen beiden in de gaven van de Heilige Geest. Zij mogen deze gaven gebruiken voor de opbouw van de gemeente in overeenstemming met de plaats die God hen vanaf het begin gegeven heeft.

VROUWEN IN DE NIEUWTESTAMENTISCHE GEMEENTEN

In het Nieuw Testament is sprake van veel verschillende taken die door vrouwen worden uitgevoerd. Daaruit blijkt de grote plaats die vrouwen in de gemeenten innamen.

Velen hebben daaruit de conclusie getrokken dat vrouwen ook in het ambt van ouderling, diaken of predikant zouden mogen worden bevestigd.

Toch blijkt dat de diensten die vrouwen hebben in de gemeenten, niet de taken zijn, waarin het leren, besturen en representeren voorop staan en die de kerk later "ambten" is gaan noemen.

Weliswaar getuigen vrouwen van de opstanding van Christus, maar het zijn mannen die door Jezus tot apostelen worden uitgekozen. Er zijn geen duidelijke voorbeelden van vrouwen die ouderling of diaken waren op de manier van een officieel "ambt".

Dat dit zo is, is te begrijpen tegen de achtergrond van de door God gestelde man-vrouw verhouding, zoals die in Genesis 2 wordt geschilderd en zoals die door Paulus in Efeze 5 wordt overgenomen.

DE ZWIJGTEKSTEN

Paulus wijst (in de zgn. "zwijgtekten") de vrouw haar plaats in de gemeente, opdat ze de in Christus geschonken vrijheid niet misbruikt door interrumperend en dominerend spreken in de gemeente (1 Korinthe 14), en opdat ze niet zou leren en daar door boven de man gaan staan (1 Timotheus 2).

Velen menen dat dit tijdgebonden adviezen zijn van Paulus in concrete scheefgegroeide situaties. Toch zijn de zwijgtekten niet los te zien van de in het Nieuwe Testament geschilderde verhouding tussen man en vrouw (Efeze 5) die teruggaat op de scheppingsorde van Genesis 2.

HET AMBT IN DE REFORMATORISCHE KERKEN

De kerkhervormer Calvijn gaf in het college van diakenen ook vrouwen hun plaats. Daarbij moet echter opgemerkt worden dat er in dat college twee soorten diakenen waren: diakenen voor het besturen van de zaken der armen en diakenen voor de verzorging van armen en zieken. Bij de tweede soort schakelde Calvijn vrouwen in. Zo was er binnen het college van diakenen de eenheid in verscheidenheid van man en vrouw.

In de kerkorde van 1951 is in de N.H. Kerk de diaken echter ambtelijk helemaal gelijkgesteld met de ouderling. Daardoor is het niet meer mogelijk om binnen het college van diakenen onderscheid te maken tussen diakenen die bij het beleid betrokken waren en diakenen die mensen gingen helpen, zoals dat in de tijd van Calvijn mogelijk was.

BEDIENINGEN

Zoals gezegd blijkt duidelijk uit het Nieuwe Testament dat slechts een deel van de veelheid van de gaven die Christus aan Zijn Gemeente geeft (Efeze 4:11v.; 1 Korinthe 12-14) verbonden is met wat wij "ambten" noemen. Ook aan vrouwen schenkt God veel gaven. Paulus had zowel medewerkers als medewerksters (Filippenzen 4:3). In de Reformatietijd is veel nadruk gelegd op "het ambt aller gelovigen".

In de loop van de volgende eeuwen is het bijzondere ambt meer op de voorgrond komen te staan. Hierdoor bleven ook vrouwen in de gemeente ten achter bij wat zij bijbels gezien konden zijn (Efeze 4: 12). Dat is te betreuren want bijbels gezien mogen de ambtsdragers niet alle taken naar zich toetrekken; de ambten zijn juist bedoeld om de vele gaven en bedieningen van de Heilige Geest te stimuleren en te begeleiden.

De Hervormde Kerkorde kent zowel 'ambten' (predikant, ouderling, diaken) als 'bedieningen' (evangelist, pastoraal werker, enz.). Alleen de ambten zijn in de kerkeraad vertegenwoordigd. De 'bedieningen' zijn er om recht te doen aan de verscheidenheid van gaven in de gemeente.

In dit verband is het ook van belang ons te bezinnen op de positie van de vrouw in de gemeente en haar meer dan in het verleden gebeurd is, te betrekken bij het gemeentewerk. Dit klemt te meer als we letten op de aantallen belijdende leden: per 1 januari 1995 waren er in onze gemeente 188 mannen en 310 vrouwen belijdend lid!

In het boek 'Man en vrouw in bijbels perspectief', een officieel rapport van de Gereformeerde Bond, samengesteld onder leiding van ds. C. den Boer, wordt nadrukkelijk bepleit dat kerkeraden zich bezinnen, hoe vrouwen in de gemeente over de gehele breedte van het gemeentelijk leven betrokken kunnen worden.

Men schrijft daar: 'Welke uitnemende diensten kunnen juist vrouwen vervullen in de hulpverlening, de opvang van ontheemden, verslaafden, enz. Maar ook denken we aan taken met een pastorale spits: zielzorg aan jongeren, zieken, bejaarden, zwakzinnigen, gehandicapten, gescheiden vrouwen. Taken, waarin de vrouw in vele opzichten beter dan de man haar krachten besteden kan in de dienst van Koning Jezus Christus. Het is onze ervaring, dat ook in onze dagen Gods Geest sommige vrouwen in het bijzonder profetisch bezielt tot een wijze van getuigen, die zó niet aan de man is gegeven.' (pag. 187).

In dat verband komt er de concrete aanbeveling om mannen en vrouwen, die medewerker zijn in het diakonaat, het pastoraat, het evangelisatiewerk, e.d. in een kerkdienst tot het werk in te leiden. Dan kunnen zij in het midden van de gemeente beloven op welke wijze zij het werk zullen doen (denk ook aan de zwijgplicht!). De gemeente kan rondom hen staan in de uitoefening van de taak die zij namens ons allen verrichten.

Als kerkeraad sluiten we ons bij dit rapport aan. We hopen dat met de bovenstaande weergave de vragen op de gemeenteavond hiermee in principe beantwoord zijn. Als kerkeraad willen we ons in de komende tijd in het bijzonder gaan bezig houden met de bovengenoemde aanbevelingen. Uw suggesties zijn daarbij welkom!

CONCLUSIE

De Schrift geeft vrouwen geen ruimte om de taken te vervullen die wij nu "ambt van ouderling", "ambt van diaken" en "ambt van predikant" noemen.

Tegelijk dringt dit er toe, alle gemeenteleden, en zeker ook vrouwen met hun gaven in te schakelen in het geheel van de opbouw van de gemeente en sommigen te bevestigen in een "bediening".